

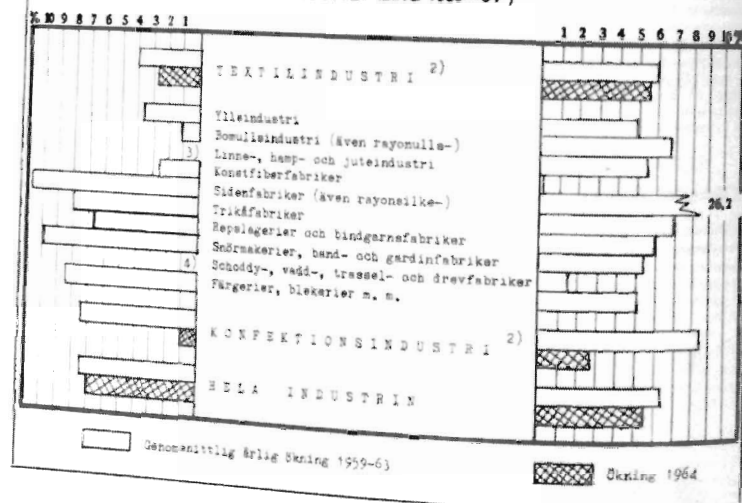
LÅNGTIDS- UTREDNINGEN:

KLÄDKÖPEN UPP 30 % 1964-1970

□ Textil- och konfektionsföretagens planer och den nyligen publicerade långtidsutredningens prognos för den närmaste femårsperioden stämmer inte överens på vissa punkter. Vad på beror detta? Skälet torde vara skilljagig bedömning av produktiviteten.

I 1965 års långtidsutredning (SOU 1966:1) ingår en vid Industrins utredningsinstitut ställd prognos för den privata konsumtionen i landet 1970. I utredningens grundläggande kalkyl antas den totala privata konsumtionen öka med 3,4 proc om året eller sammanlagt 18 proc i volym räknat mellan 1965 och 1970. Med konsumtionsvolym avses hushållens konsumtionsutgifter i fasta priser — utredningen utgår från

PRODUKTIONS- OCH PRODUKTIVITETSUTVECKLING 1959-64¹⁾

- ¹⁾ Enligt Industri (SOS), Allmän Månadsstatistik (SCB) samt den löpande sysselsättningsstatistiken (SCB)
- ²⁾ Exklusive grupperna "lin- och hampberedningsverk", "hatt- och mössfabrik" samt "önnan textil- och skinnindustri"
- ³⁾ Produktionsvolymen i år 1963 3 proc lägre än 1959
- ⁴⁾ Produktionsvolymen i år 1963 13 proc lägre än 1959

TEXTIL OCH KONFEKTION

1964 års priser. Enligt de sk nationalräkenskaperna växte den privata konsumtionen volym med drygt 4 proc om året mellan 1959 och 1965. Vi har sålunda att vanta ett bistrare klimat inom konsumtionsvarusektorn den närmaste femårsperioden, om man får tro utredningen.

Det intressanta med ökningstakten 3,4 proc är att denna återkommer i utredningens industri- och utrikeshandelskalkyl som prognos för den årliga inhemska förbrukningsökningen av textil- och konfektionsindustrins produkter. Motiveringen är att utvecklingen för dessa produkter erfarenhetsmässigt följer den totala konsumtionstrenden. Man kan dock av statistiska och andra skal räkna med att marknadstillförseln — produktion för den inhemska marknaden plus import — av textil- och konfektionsvaror kommer att öka i volym något snabbare, både enstaka år och under en femårsperiod.

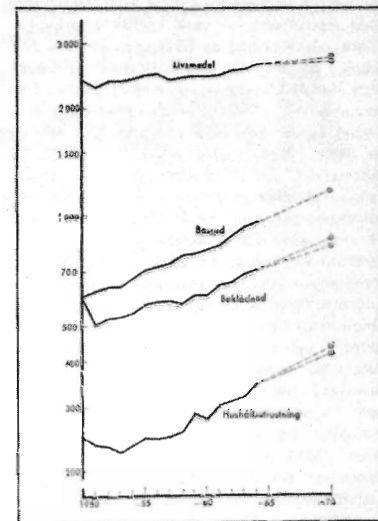
□ På bekladnadsområdet förutses för posten totalt en årlig volymökning om 3,6 proc, vilket dock betyder en sjunkande utgiftsandel av totalkonsumtionen — från 10,2 proc 1964 till 9,9 proc 1970. Från textil synpunkt är delposten kläder av större intresse. Enligt det pris- och inkomstsamband som existerat sedan 1950 skulle klädköpen stiga med 30 proc i volym 1964 — 70, säger utredningen. Detta innebär en årlig ökning med närmare 4,5 proc, eller något snabbare än närmast föregående femårsperiod, vilket ter sig en smula optimistiskt. Det bör också beaktas att konfektionskonsumtionen inte ökat i samma takt som kläderposten totalt. Under 1960-talet torde ökningen hittills ha varit 3,4 proc om året. Förklaringen är den under senaste femårsperioden karakteristiska expansionen på triåkområdet.

□ För den andra betydande textilvarugruppen — hemtextiler — förutses en volymökning med 25 proc 1964-70. Detta betyder en årlig ökning med 3,8 proc eller avsevärt mindre än hittills under 1960-talet, då ökningen varit 6 å 7 proc

per år. Det statistiska materialet är emellertid här så osäkert att man kanske inte bör lägga alltför stor vikt vid utredningens prognos för denna varugrupp. Slutligen förtjänar det en viss uppmärksamhet att en mindre del av textilvaruförbrukningen faller utanför den privata konsumtionen. När det gäller varor för tekniskt bruk inom industrin är snarare den totala industriproduktionens utveckling utslagsgivande för marknadstrenden, dvs 5 proc ökning per år av hela industriproduktionen fram till 1970.

PLANER OCH KALKYL FÖR 1970

□ En allmän expansionsvilja och tro på fortsatt framåtskridande är, enligt utredningen, det mest

Privata konsumtionens utveckling 1950-1970
i kronor per capita (kalvlogaritmisk skala)

framträdande draget i den bild av den svenska ekonomin som de sammanfogade delstudierna ger. En enkät bland industriföretagen visar att dessa enligt egna planer skulle komma att öka sin egen produktion med totalt 7 proc om året, eller ungefär i samma takt som hittills under 1960-talet. Härfor skulle enligt planerna krävas 85 000 personer i ny arbetskraft och en investeringstakt av 6 proc årligen. Utredningen konstaterar att industrins möjligheter att öka sysselsättningen i denna omfattning förefaller ytterst små. Man anger i stället 45 000 anställda som en mer trolig ökning mellan 1965 och 1970. Vidare finner utredningen det tveklöst att hela den ökade produktion som industrin själv förutser skulle finna avsättning, beroende på osäkerheten kring de framtida exportmöjligheterna.

Långtidsutredningen ställer sig tvivande även till textil- och konfektionsindustriernas planer. I stället för 6 resp 5 proc årlig ökning räknar utredningen med 3 proc. För att de redovisade planerna beträffande produktion och export — den senare angiven till 11 proc årlig ökning för båda industrierna — skall kunna förverkligas måste, påpekas det, de båda industriernas avsättning på den inhemska marknaden samtidigt stiga med ca 20 proc under femårsperioden. Då denna ökning är större än den beräknade ökningen av den inhemska förbrukningen, skulle en sådan utveckling innebära en sjunkande importandel. Enligt utredningen anger Konjunkturinstitutets importprognos för textil och konfektion för tiden 1965—70 en ökning med 42 proc, eller 7,3 proc per år, vilket skulle innebära en successivt stigande importandel. Utredningen finner en utveckling i denna riktning mer sannolik än den utveckling mot sjunkande importandel, som enkätplanerna förutsätter. I själva verket torde även detta konstaterande underskatta den senaste femårsperiodens trend för textilimporten. Sålunda tycks importvolymen på textilområdet inkl konfektion ha ökat med ca 10 proc om året under 1960-talets första hälft. Härefter kan visserligen ställas en något snabbare exportökning, men inte så stor att den kan uppväga en import som i fråga om textilvaror svarar för omkring hälften av den inhemska förbrukningen och om konfektionsvaror för 15 å 20 proc av konsumtionen. Dessutom visar 1965 en tendens till snabbare importökning men fallande exportökning.

□ Vad på beror att företagens planer och långtidsutredningens kalkyler inte stämmer överens? Inom textil- och konfektionsområdet syns orsaken vara att söka i två sidor av samma sak: bedömningen av produktiviteten. Som framgår av stapeldiagrammet på sid 16 ökade produktiviteten inom textilindustrin ungefär 6 proc per år mellan 1959 och 1964. I textilindustrin till långtidsutredningen redovisade egna planer angavs sysselsättningsökningen fram till 1970 med 0 proc per år. Då erhålls naturligt nog en produktionsökning som är lika stor som produktivetsökningen 6 proc.

Å andra sidan kan sägas att de enskilda företagen underskattat möjligheterna till produktivetsökning, eftersom de bortsett från att sysselsättningsnivån — antalet arbetstimmar — trendmässigt sjunkit med 3 proc om året under 1960-talet.

□ Konfektionsindustrin redovisade till utredningen egna planer med 2 proc sysselsättningsökning och 3 proc förväntad produktivetsökning årligen fram till 1970. Man angav i enlighet härmed mycket riktigt 5 proc produktionsökning per år. Även här bortsåg man emellertid från att sysselsättningsnivån under senare år sjunkit med 2 å 3 proc om året. Eljest skulle man ha haft en betydligt ljusare bild av industrins möjligheter till produktivetsökning, vilken i själva verket under 1960-talets tidigare år legat långt över industrigenomsnittets.

□ Det är svårare att bedöma i vilken mån investeringstakten påverkat textil- och konfektionsföretagens bedömning. Under 1950-talet var takten utomordentligt blygsam, mellan 1 och 3 proc per år i volym räknat. Mellan 1959 och 1963 var den desto högre, 9 å 10 proc årligen, för att dock avta under 1964 och 1965 till mellan 3 och 6 proc.

Industrins produktion 1950—70				
Förändring, proc per år ¹⁾				
	50—60	60—65	1965—70 egna planer	1965—70 LU:s kalkyl
Textilindustri	1,4	2,5	6	3
Konfektionsindustri	0,6	5,4	5	
HELA INDUSTRIEN	4,5	6,5	7	5

¹⁾ Enligt 1965 års långtidsutredning (SOU 1966:1)